

Maunulan yhteiskoulu
HELSINGIN MATEMATIIKKALUKIO

LAUSUNTO
14.11.2014

Carita Jalasto
rehtori

Viipurin Reaalikoulu Oy / Maunulan yhteiskoulu ja Helsingin matematiikkalukio
Kuusikkotie 3, 00630 Helsinki
09 777 11011 / 050 337 6353
carita.jalasto@mayk.fi
www.mayk.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@minedu.fi
verkko@minedu.fi

VIIPURIN REAALIKOULU OY:N LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA LAIKSI LUKIO-LAIN 4 §:N MUUTTAMISESTA

Viite: OKM096:00/2014

Diaarinumero: OKM/57/010/2014

Viipurin Reaalikoulu Oy / Maunulan yhteiskoulu ja Helsingin matematiikkalukio kiittää lausuntopyynnöstä ja pyytää opetus- ja kulttuuriministeriötä ottamaan huomioon kommenttimme ja näkemyksemme ennen hallituksen esityksen antamista.

Olemme helsinkiläinen yksityinen lukio, jossa 3 – 4-sarjaisen yleislukion rinnalla toimii valtakunnallisen erityistehtävän saanut matematiikan erityislukio. Lukiomme opiskelijamäärä lukuvuonna 2014 – 2015 on 470, joista matematiikan erityislukiolinjalla 90. Lukiomme opiskelijoista 20 %:lla oma äidinkieli on muu kuin suomi (suurimmat kieliryhmät somali, venäjä ja viro).

Lukion rinnalla koulussamme toimii peruskoulun yläaste (luokat 7. – 9.), oppilasmäärä 300. Koulussamme on myös kaksi perusopetuksen lisäluokkaa eli kaksi kymppiluokkaa, oppilaita 50. Peruskoululuokkien osalta olemme sopimussuhteessa Helsingin kaupungin kanssa. Koulun koko oppilas- ja opiskelijamäärä lukuvuonna 2014 – 15 on 820.

Maunulan yhteiskoululla ja Helsingin matematiikkalukiolla on takanaan pitkä historia. Koulu perustettiin alun perin Viipurissa 1913. Ensimmäiset ylioppilaat koulustamme valmistuivat jo vuonna 1920. Vuonna 1940 koulu siirtyi Helsinkiin. Nykyisellä paikallaan Maunulan lasten oppikouluna ja lukiona koulumme on toiminut vuodesta 1959. Vuodesta 1977 olemme toimineet helsinkiläisenä yksityisenä lukiona ja sen rinnalla vuodesta 1995 valtakunnallisena matematiikan erityislukiona. Koulu on vakavarainen ja oppimistulokset hyvät, jopa erinomaisen hyvät.

Lausunnossamme keskitymme nyt lausuntokierroksella olevan hallituksen esityksen sisältökohtiin Helsingissä toimivan yksityisen lukion ja valtakunnallisen matematiikan erityislukion näkökulmasta.

Huomioita esityksistä ja kirjauksista

1. Rakenneuudistuksen lukiokoulutuksen järjestämistä koskevat perusteet ovat oikeat.

Näitä ovat muun muassa

- Ylläpitäjäneutraalius
- Monimuotoinen järjestäjäkenttä
- Duaalimallin säilyttäminen eli lukiokoulutuksen kehittäminen omana koulutusmuotonaan
- Vapaa hakeutumisoikeus
- Rahoituksen maksaminen valtiolta suoraan opetuksen järjestäjälle
- Koulutuksen järjestäjän toiminnallisen kokonaisuuden huomioon ottaminen (esimerkiksi peruskoulu & lukio)

2. Lukiokoulutuksen järjestämislupien myöntämisen pääkriteerit ovat oikeat, yksityiskohdissa hiotavaa ja muutettavaa.

Lukiokoulutuksen järjestämislupien myöntämisen kriteerien kolme pääotsikkoa (koulutuksen tarve/ taloudelliset edellytykset / ammatilliset edellytykset) ovat lähtökohtaisesti oikein valitut. Ne perustuvat nykyiseen lukiolakiin ja ovat toiminnan järjestämisestä päättämisen näkökulmasta olennaisia.

Rakenneuudistuksen suunnitelman mukaisesti kunkin pääotsikon alle kirjatut kriteerit tulee kuitenkin miettiä tarkasti. Kriteerien tulee olla selkeitä ja todennettavia, niin ettei niiden soveltamisesta synny vaikeita näkemyseroja.

Lisäksi valittavien kriteerien tulee olla sillä tavalla joustavia, että niiden pohjalta voidaan tehdä paikallisten olosuhteiden edellyttämiä mielekkäitä ratkaisuja.

Erinomainen on Opetus- ja kulttuuriministeriön Rakenneuudistuksen suuntaviivat 15.11.2014 - paperin kirjaus: "Vapaan sivistystyön ylläpitäjäverkkoa arvioitaessa otetaan huomioon myös niiden syrjäytymistä ehkäisevä työ".

Pidämme tärkeänä myös erityisen koulutustehtävän merkitystä tulevia opetuksenjärjestämislupia myönnettäessä.

3. Monipuolinen lukiokoulutuksen järjestäjäkenttä on rikastuttava tekijä.

Helsingissä ja muutamassa muussa suuressa kaupungissa on monipuolinen lukiokoulutuksen järjestäjäkenttä (kaupunki & yksityiset lukio-opetuksen järjestäjät). Monipuolinen tarjonta takaa lukio-koulutuksesta kiinnostuneille nuorille aitoja valinnan vaihtoehtoja. Monipuolinen järjestäjäkenttä tarjoaa myös kaikille koulutuksenjärjestäjille erinomaisen mahdollisuuden vaihtaa ideoita, verkottua ja kehittää omaa toimintaansa.

On siis aidosti kunnioitettava rakenneuudistuksen asiakirjoihin kirjattua monimuotoisen järjestäjäkentänperiaatteita! Rakenneuudistuksen kriteereitä ei saa tulkita siten, että tavoiteltaisiin mahdollisimman harvalukuista lukiokoulutuksen järjestäjäjoukkoa alueella.

4. Kriteereiden on oltava oikeudenmukaisesti ja aidosti ylläpitäjäneutraalit, kunnallinen lisärahoitus ei voi olla järjestämisluvan kriteeri.

Hallituksen lakiesityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa(3 §) todetaan: "Lähtökohtaisesti hakijan on kyettävä järjestämään koulutuksensa valtion- ja kuntaosuuden turvin laadukkaasti ja tuloksellisesti".

Ei-kunnallisilla koulutuksen järjestämisluvan hakijoilla ei ehkä ole mahdollisuuksia saada koulutuksen järjestäjälle maksettavan lakisääteisen valtionosuusrahoituksen lisäksi erillistä rahoitusta kuntaosuuden muodossa. Tällaisen edellytyksen asettaminen järjestämisluvan myöntämisen edellytykseksi loukkaisi paitsi hakijoiden yhdenvertaisuutta myös vapaata hakeutumisoikeutta. Myöskään rakenneuudistuksen kriteeri ylläpitäjäneutraalisuudesta ei toteutuisi.

Lukiokoulutus on opiskelijalle maksutonta, ja se kustannetaan julkisin varoin. Sekä nykyinen että valmistelussa oleva lukiokoulutuksen rahoitusta koskeva uusi lainsäädäntö perustuu siihen, että valtiolta suoraan koulutuksenjärjestäjälle maksettava rahoitus sisältää sekä valtion että kunnan rahoitusosuuden ja maksetaan suoraan koulutuksenjärjestäjälle.

Tulevassakin rahoitusmallissa lakisääteisen rahoituksen tulee olla siinä määrin riittävää, että sen turvin kyetään järjestämään julkisen vallan asettamien tavoitteiden mukainen laadukas koulutus.

5. Yksityiset koulutuksenjärjestäjät pystyvät toimimaan erittäin kustannustehokkaasti.

Opetushallituksen rahoitusraporteista voidaan havaita, että yksityiset koulutuksenjärjestäjät pystyvät toimimaan erittäin kustannustehokkaasti. Monilla meistä on hyvinkin laaja kurssitarjonta.

Opetuksenjärjestämisluvan myöntämistä ei voi perustaa lähtökohtaan, että vain suuret opetuksenjärjestäjät, kuten kunnat, ovat kustannustehokkaita. Talouden tunnusluvuilla mitaten kuntakin voi olla heikossa taloudellisessa tilanteessa.

6. Koulutuksen järjestäjien yhdenmukainen kohtelu ja oikeusturva on varmistettava järjestämisluvista päätettäessä ja niitä muutettaessa

Koulutuksenjärjestäjien tasapuolisen kohtelun ja oikeusturvan varmistamiseksi Yksityiskoulujen Liitto on esittänyt omassa lausunnossa seuraavia muutoksia:

- Muutosehdotus joko 3 §:ään (Koulutuksen järjestämislupa) tai vaihtoehtoisesti rakenneuudistuksen toimeenpanoa koskeviin siirtymäsäännöksiin
- Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää nykyisen lain mukaisen koulutuksen järjestäjien lupahakemuksista.
- Poikkeuksena edelliseen mahdollisista nykyisen lain mukaisten koulutuksen järjestäjien lupahakemusten epäämisestä päättää kuitenkin valtioneuvosto.

Asianomaisen pykälän kohdalle yksityiskohtaisiin perusteluihin kirjataan

- Nykyisen lain mukainen koulutuksen järjestäjä, jonka hakemuksessa täyttyy luvan myöntämiselle asetetut edellytykset, on lähtökohtaisesti oikeutettu saamaan uuden lain mukaisen järjestämisluvan.
- Lisäksi nykyisen lainsäädännön mukaisesti todetaan, että luvan peruuttamismenettelyssä viranomaisten harkintavalta on rajatumpi kuin lupaa myönnettäessä.
- Muutosehdotus 4 §:ään (Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen)
- Opetus- ja kulttuuriministeriö tekee koulutuksen järjestäjän hakemuksesta päätöksen järjestämisluvan muuttamisesta tai peruuttamisesta.
- Kuitenkin, jos päätösesitys poikkeaa koulutuksen järjestäjän esityksestä tai jos päätös tehdään ilman koulutuksen järjestäjän esitystä, valtioneuvosto tekee päätöksen.

Asianomaisen pykälän kohdalle yksityiskohtaisiin perusteluihin kirjataan

- Nykyisen lainsäädännön mukaisesti todetaan, että luvan peruuttamismenettelyssä viranomaisten harkintavalta on rajatumpi kuin lupaa myönnettäessä.

Viipurin Reaalikoulu pitää tärkeänä, että nykyisen lain mukainen koulutuksenjärjestäjä, jonka hakemuksessa täyttyy luvan myöntämiselle asetetut edellytykset, on lähtökohtaisesti oikeutettu saamaan uuden lain mukaisen järjestämisluvan!

7. Opetuksenjärjestämislupien myöntämisprosessissa huomioitavaa

Useammassa lakiesityksen kohdassa korostetaan kokonaisharkintaa järjestämislupien myöntämisessä. Järjestämislupien myöntämisperiaatteiden ja myöhemmin laadittavien yksityiskohtaisempien kriteereiden tulee olla läpinäkyviä, ja niiden soveltamisessa tulee noudattaa asiakirjoihin kirjattuja ylläpitäjäneutraaliteetin periaatteita. Koulutuksen järjestäjän on halutessaan saatava tietoonsa riittävästi informaatiota omaan lupahakemukseensa kohdistuvasta harkinnasta, varsinkin jos toimilupa ei aiota uusia.

On otettava huomioon eri alueiden erityispiirteet. Harvaan asuttujen alueiden väestöpohjan pienuuteen ja lukiokoulutuksen saavutettavuuteen liittyvä problematiikka on varsin erilainen kuin suurten kaupunkien lukioverkkoon liittyvä harkinta. Kriteereitä tulee voida soveltaa paikallisten tarpeiden ja olosuhteiden mukaan. Kaikilla alueilla ei voida soveltaa samanlaisia ratkaisuja.

Tiivistelmä

- **Rakenneuudistuksen lukiokoulutuksen järjestämistä koskevat perusteet ovat oikeat.**

Tärkeitä kriteereitä ovat muun muassa ylläpitäjäneutraalius, monimuotoinen järjestäjäkenttä, vapaa hakeutumisoikeus, rahoituksen maksaminen valtiolta suoraan opetuksen järjestäjälle ja koulutuksen järjestäjän toiminnallisen kokonaisuuden huomioon ottaminen (esimerkiksi peruskoulu & lukio)

- **Lukiokoulutuksen järjestämislupien myöntämisen kriteerien kolme pääotsikkoo (koulutuksen tarve/ taloudelliset edellytykset / ammatilliset edellytykset) ovat lähtökohtaisesti oikein valitut.**

Erinomainen on Rakenneuudistuksen suuntaviivat paperin kirjaus: "Vapaan sivistystyön ylläpitäjäverkkoa arvioitaessa otetaan huomioon myös niiden syrjäytymistä ehkäisevä työ". Pidämme tärkeänä myös erityisen koulutustehtävän merkitystä tulevia opetuksenjärjestämislupia myönnettäessä.

- **Helsingissä ja muutamassa muussa suuressa kaupungissa on monipuolinen lukiokoulutuksen järjestäjäkenttä (kaupunki & yksityiset lukio-opetuksen järjestäjät).**

On aidosti kunnioitettava rakenneuudistuksen asiakirjoihin kirjattua monimuotoisen järjestäjäkentänperiaatteita! Rakenneuudistuksen kriteereitä ei saa tulkita siten, että tavoiteltaisiin mahdollisimman harvalukuista lukiokoulutuksen järjestäjajoukkoa alueella.

- **Lukiokoulutus on opiskelijalle maksutonta, ja se kustannetaan julkisin varoin. Sekä nykyinen että valmistelussa oleva lukiokoulutuksen rahoitusta koskeva uusi lainsäädäntö perustuu siihen, että valtiolta suoraan koulutuksenjärjestäjälle maksettava rahoitus sisältää sekä valtion että kunnan rahoitusosuuden ja maksetaan suoraan koulutuksenjärjestäjälle.**

Tulevassakin rahoitusmallissa lakisääteisen rahoituksen tulee olla siinä määrin riittävää, että sen turvin kyetään järjestämään julkisen vallan asettamien tavoitteiden mukainen laadukas koulutus.

- **Opetushallituksen rahoitusraporteista voidaan havaita, että yksityiset koulutuksenjärjestäjät pystyvät toimimaan erittäin kustannustehokkaasti. Monilla meistä on hyvinkin laaja kurssitarjonta.**

Opetuksenjärjestämisluvan myöntämistä ei voi perustaa lähtökohtaan, että vain suuret opetuksenjärjestäjät, kuten kunnat, ovat kustannustehokkaita. Talouden tunnusluvuilla mitaten kuntakin voi olla heikossa taloudellisessa tilanteessa.

- **Nykyisen lain mukainen koulutuksen järjestäjä, jonka hakemuksessa täyttyy luvan myöntämiselle asetetut edellytykset, on lähtökohtaisesti oikeutettu saamaan uuden lain mukaisen järjestämisluvan.**

Lisäksi nykyisen lainsäädännön mukaisesti todetaan, että luvan peruuttamismenettelyssä viranomaisten harkintavalta on rajatumpi kuin lupaa myönnettäessä.

- **Useammassa lakiesityksen kohdassa korostetaan kokonaisharkintaa järjestämislupien myöntämisessä. Järjestämislupien myöntämisperiaatteiden ja myöhemmin laadittavien yksityis-**

kohtaisempien kriteereiden tulee olla läpinäkyviä, ja niiden soveltamisessa tulee noudattaa asiakirjoihin kirjattuja ylläpitäjäneutraalisuuden periaatteita.

On otettava huomioon eri alueiden erityispiirteet. Harvaan asuttujen alueiden väestöpohjan pienuuteen ja lukiokoulutuksen saavutettavuuteen liittyvä problematiikka on varsin erilainen kuin suurten kaupunkien lukioverkkoon liittyvä harkinta.

Helsingissä 14. marraskuuta 2014

Sirkka Lekman
hallituksen puheenjohtaja
Viipurin Reaalikoulu Oy /
Maunulan yhteiskoulu ja
Helsingin matematiikkalukio
sirkka.lekman@kolumbus.fi
050 586 6335

Carita Jalasto
rehtori
Viipurin Reaalikoulu Oy /
Maunulan yhteiskoulu ja
Helsingin matematiikkalukio
carita.jalasto@mayk.fi
050 337 6353